

Metodický dokument k národnému projektu Šanca na návrat - verzia 2/2022 (marec 2022)

ŠANCA NA NÁVRAT

**Základná charakteristika špecializovaných
resocializačných a výchovných vzdelávacích
programov**

PhDr. Lenka Kleskeň, PhD.

Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže, národný projekt Šanca na návrat
Bratislava 2022

© **Autor:**

PhDr. Lenka Kleskeň, PhD.

Všetky práva vyhradené. Toto dielo ani žiadnu jeho časť nemožno reprodukovať bez súhlasu majiteľov práv.

© Generálne riaditeľstvo zboru väzenskej a justičnej stráže, národný projekt Šanca na návrat, 2022

www.sancanavrat.sk

Zoznam skratiek a obrázkov

NP ŠNN	národný projekt Šanca na návrat
Program/ŠRaVVP	špecializovaný resocializačný a výchovný vzdelávací program
ÚVTOS	ústav na výkon trestu odňatia slobody
Obrázok 1	aktuálne spracovávané ŠRaVVP

Obsah

Zoznam skratiek a obrázkov	2
Úvod.....	5
Základné informácie o ŠRaVVP	6
Obrázok 1 Aktuálne spracovávané ŠRaVVP.....	6
Charakteristika ŠRaVVP.....	7

Úvod

Základná charakteristika ŠRaVVP predstavuje dokument, ktorý sumarizuje dôležité informácie o týchto odborných tímoch NP ŠNN vytvorených programoch. Jeho základným cieľom je predstaviť odborníkom pôsobiacim v ÚVTOS (prípadne ďalším zástupcom odbornej, či laickej verejnosti) jednotlivé ŠRaVVP, a to najmä za účelom, aby boli schopní správne a vhodne ich odsúdeným osobám indikovať (resp. odporučiť) podľa ich potrieb a rizík.

Dokument charakterizuje jednotlivé ŠRaVVP, konkrétne ich názov, základný cieľ a tematické oblasti. Pre viac informácií súvisiacich s prípravou a realizáciou ŠRaVVP je pre záujemcov k dispozícii dokument „**Štandardy ŠRaVVP**“.

Dokument bol pravidelne aktualizovaný – dopĺňaný o nové ŠRaVVP podľa toho, ako boli postupne vypracované. Zásadnou zmenou v porovnaní s prvou verziou je zmena názvov jednotlivých ŠRaVVP.

Základné informácie o ŠRaVVP

Všeobecným cieľom ŠRaVVP je vytvoriť, prehĺbiť a posilniť u odsúdených osôb vedomosti, schopnosti, zručnosti, návyky a motívy z konkrétnej oblasti života, ktorá mu je indikovaná ako žiadúca vzhľadom na jeho rizikové faktory a potreby ovplyvňujúce recidívu páchania trestnej činnosti. **Cieľovú skupinu** tvoria odsúdené osoby umiestnené v ÚVTOS, ktorým je indikovaný daný ŠRaVVP na základe analýzy ich rizík a potrieb. **Rozsah trvania** ŠRaVVP je 4 – 6 mesiacov s **časovou dotáciou** 65 – 300 hodín, pričom väčšina z nich má 180 hodín. Vyššiu hodinovú dotáciu tvoria v každom programe štandardné skupinové intervencie a nižšiu dopĺňujúce skupinové a dopĺňujúce individuálne intervencie. Programy budú realizovať odborníci na dané témy (akreditované subjekty).

Obrázok č. 1 – Aktuálne spracovávané ŠRaVVP

Charakteristika ŠRaVVP		
Názov:	Cieľ:	Tematické oblasti:
Rodina a vzťahy	Posilniť rodinu a vzťahy odsúdených osôb ako protektívne faktory znižovania rizika potenciálnej recidívy trestnej činnosti. Program sa zameriava najmä na zvýšenie funkčnosti a uvedomenie si hodnoty rodiny a vzťahov, ako aj miesta odsúdených osôb v týchto vzťahoch. Ďalším cieľom je zvýšenie povedomia odsúdených osôb v oblasti práv, povinností a možností rozvoja súvisiacich s rodinnými a inými vzťahmi (napr. prehĺbenie schopností odsúdených osôb budovať a udržiavať si trvalé a kvalitné medziľudské vzťahy, zvládanie náročných životných situácií súvisiacich so životom rodiny a vzťahmi a pod.).	rodina, moje miesto v rodine, dopad trestného činu na rodinu, podporná sieť pre rodinu, iné dôležité vzťahy, vzťahy po výkone trestu odňatia slobody
Zamestnanosť	Úspešne reintegrovať do spoločnosti odsúdené osoby prostredníctvom kvalitnej prípravy, získania nových a posilnenia už existujúcich vedomostí, schopností a zručností, ktoré sú potrebné pre uplatnenie sa na trhu práce. Ďalším cieľom programu je zvýšenie povedomia odsúdených osôb v oblasti pracovného práva a využitia legitímnych možností štátnej sociálnej politiky s prihliadnutím na ich potreby.	nezamestnanosť – problém a možnosti riešenia, špecifické problémy odsúdených pri uplatnení na trhu práce, právo na prácu a ochrana uchádzača o zamestnanie, podpora podnikania, odborné intervencie, kariérne poradenstvo pre nezamestnaných
Finančná gramotnosť	Znížiť u odsúdených osôb (v závislosti od mentálnych schopností a dĺžky trestu odňatia slobody) riziko recidívy a vytvoriť reálne predpoklady pre nadobudnutie, obnovenie a/alebo prehĺbenie poznatkov a zručností v oblasti finančnej gramotnosti. Program je zameraný na osvojenie základných ekonomických princípov a riešenie záťažových životných situácií najmä v súvislosti so správou a plánovaním osobných finančných prostriedkov, orientácie v systéme štátnych či neštátnych finančných inštitúcií a pod.	finančná zodpovednosť spotrebiteľa, plánovanie, príjem a práca, rozhodovanie a hospodárenie spotrebiteľov, úver a dlh, sporenie a investovanie, riadenie rizika a poistenie
Reštart	Odovzdať odsúdeným osobám poznatky o závislosti ako takej, o faktoroch, ktoré stoja za	vývoj závislosti a jej dôsledky,

	vznikom závislostného správania, pomôcť odsúdeným osobám pochopiť zdravotné a sociálne dôsledky závislosti a získať produktívny náhľad v procese zmeny a rozhodnutia k abstinencii. Program sa zameriava na posilňovanie motivácie, jasného a realistického sebaopoznania, sebaúcty, sebavedomia, sebakontroly a sebaovládania.	intrapersonálne schopnosti, motivačné faktory, interpersonálne schopnosti, riešenie krízových situácií, náprava sociálnych škôd
Život v komunite	Prevenca výskytu sociálnej patológie a jej vybraných aspektov u rizikových skupín zo segregovaných komunít. Ďalším cieľom je prispieť k zvýšeniu efektivity resocializácie účastníkov k ich čo možno najmenej problémovému začleneniu sa do bežného života, vrátane zníženia miery rizika recidívy trestnej činnosti. Absolvovanie programu jednotlivými účastníkmi pritom môže mať pozitívny dopad aj na širšiu komunitu, do ktorej sa po ukončení VTOS vrátia. Program tak prispieva aj k celkovému riešeniu problematiky segregovaných komunít.	základné východiská sociálnej patológie, sociálna patológia súvisiaca s chudobou a vylúčením, sociálna patológia súvisiaca s ľudskými právami, rizikové oblasti recidívy
Chcem zmeniť	Cieľom špecializovaného programu je podpora a rozvoj pozitívnych osobnostných rezerv osvojením si vzorcov nenásilného správania v medziľudských vzťahoch, s cieľom predchádzania ďalšiemu násiliu a zmeny násilných modelov správania sa a znižovanie rizika potenciálnej recidívy trestnej činnosti. Práve pozitívne vnímanie seba samého, uvedomenie si príčin a dôsledkov svojho násilného správania a motivácia odsúdeného k riešeniu konfliktných situácií nenásilnou formou je ďalším cieľom programu.	násilie a agresivita, násilník, násilie a vzťahy, kauzalita násilia, reakcie na násilie
Rozdielnosť nás spája	Všeobecným cieľom špecializovaného programu je realizácia odborných intervencií znižujúcich riziko opakovaného páchania trestnej činnosti týkajúcej sa radikalizácie a extrémizmu. Program sa zameriava na zastavenie/prerušenie radikalizácie, resp. zvrátenie tohto procesu v prospech deradikalizácie. V troch fázach sa opakovane zameriava na 7 hlavných oblastí podporujúcich odpútanie, motiváciu, zmenu postojov a správania, výsledkom čoho dosiahne odsúdený vľad do	sociálne vzťahy, rizikové/nežiadúce správanie, coping-zvládanie, identita, ideológia, zvyšovanie empatizácie a tolerance voči obetiam, akčná orientácia

	vlastných iracionálnych konštruktov podporujúcich jeho radikálne presvedčenia, názory a postoje. V spojitosti s tým bude schopný viac prijímať iné názory dokáže sa im otvoriť, v ideálnom prípade pracovať aj s bezpodmienečným prijatím inakosti (v zmysle plurality názorov a presvedčenia). Minimálny cieľ programu je zmena kognitívnej a konatívnej zložky radikálnych postojov, v ideálnom prípade aj zmena emotívnej zložky.	
Druhá šanca	Primárnym cieľom programu je maximálna eliminácia násilia v partnerských vzťahoch v zmysle socio-ekologického modelu vo všetkých jeho formách (psychického, fyzického, sociálneho, ekonomického a sexualizovaného), a tým zvýšenie bezpečnosti obetí. Tento cieľ sa realizuje prostredníctvom čiastkových cieľov zameraných na: prebratie zodpovednosti, sebakontrolu, empatiu, alternatívne stratégie správania, spoluprácu a sieťovanie, zaistenie kvality.	úvod a formácia skupiny, definovanie násilia, násilného správania a jeho koreňov, tematizácia násilia na spoločenskej aj individuálnej úrovni, analýza násilného správania odsúdených, osoba dopúšťajúca sa partnerského násilia, nenásilné správanie a komunikácia v blízkych vzťahoch, život v páre
Šanca pre psie oči	Cieľom programu je, aby sa u odsúdeného (v závislosti od mentálnych schopností a dĺžky trestu odňatia slobody) znížilo riziko recidívy a vytvorili sa reálne predpoklady pre nadobudnutie, obnovenie a/alebo prehĺbenie poznatkov a zručností v oblasti ochrany životného prostredia a vzťahu ku zvieratám. Program sa zameriava na osvojenie základných ekologických princípov, riešenie záťažových životných situácií a osobnostného rozvoja. U vybraných odsúdených je cieľom programu poskytnúť im základné vedomosti z metodiky výcviku (socializácia psov, základy veterinárnej starostlivosti, teoretická príprava starostlivosti a praktický výcvik) a socializácie psov. Súčasťou učebných osnov projektu je preto účasť vo vybraných aktivitách, ktorých cieľom je prepojiť	osobná a psychologická príprava/prevenia, právne povedomie v oblasti človek – zvierat, starostlivosť o psa

	teoretické vedomosti a praktické zručnosti prostredníctvom využitia výcviku psa ako edukačného nástroja, napr. pre potreby útulku, adopciu a iné.	
--	---	--

ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA ŠPECIALIZOVANÝCH RESOCIALIZAČNÝCH A VÝCHOVNÝCH VZDELÁVACÍCH PROGRAMOV

©Autori: PhDr. Lenka Kleskeň, PhD.
Rozsah: 11 strán
Rok: 2022
Vydanie: 1

www.sancanavrat.sk

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje, www.esf.gov.sk.

